

Уводно обраћање амбасадора Роксанде Нинчић, државног секретара у Министарству спољних послова Републике Србије, у име председавања Србије ОЕБС-у у 2015 години на Конференцији на тему „25 година од Париске повеље – како обновити обавезе, испунити очекивања и ревитализовати ОЕБС“:

„Министре Шејтина,
Екселенције,
Даме и господо,

На почетку, дозволите ми да се захвалим Институту за међународне односе Пољске и Савезној академији за безбедносну политику на организацији ове конференције поводом обележавања 25. годишњице усвајања Париске повеље за нову Европу. Такође желим да се захвалим Министарству спољних послова Пољске, као и Савезном министарству спољних послова Немачке на подршци пруженој овом важном скупу.

Као и Хелсиншки завршни акт из 1975. године, потписивање Париске повеље 1990. године обележило је важну прекретницу у историји Конференције за европску безбедност и сарадњу. Била је то кулминација [цитирам] „времена дубоких промена и историјских очекивања“ којом је завршена „ера конфронтација и подела у Европи“. Завршетак Хладног рата је заиста представљао време које је са собом носило велико очекивање у погледу [цитирам] „нове ере демократије, мира и јединства у Европи“, када би се државе учеснице усредсредиле на пуну примену обавеза КЕБС-а у циљу јачања стабилности, демократије, људских права и владавине права широм региона КЕБС-а. Одлучност држава учесница да потврде и учврсте ове обавезе била је до те мере снажна и искрена да су сматрале да су КЕБС-у потребне нове структуре и институције које би им пружиле помоћ у временима унапређеног политичког дијалога и сарадње. Одлучили су да установе званичне органе одлучивања, Секретаријат, Центар за превенцију конфликта, Канцеларију за слободне изборе и Парламентарну скупштину, постављајући на тај начин темеље онога што ће само неколико година касније постати Организација за европску безбедност и сарадњу какву данас познајемо.

И док су многе од тежњи и очекивања садржаних у Париској повељи постале стварност,

са ОЕБС-ом у кључној улози пружања подршке демократској транзицији, такође смо били сведоци настанка нових безбедносних изазова, тензија и конфликта.

Тврди се да криза у и око Украјине представља најозбиљнији изазов за ОЕБС још од његовог оснивања. Многи такође заступају став да је ова криза резултат теже болести коју међународна заједница није била у стању да препозна и приступи њеном решавању када се први пут појавила. Немогућност решавања замрзнутих сукоба, рат у Грузији из 2008. године и изостанак напретка у области контроле наоружања неке су од најочљивијих манифестација обновљених подела. Данас, морамо да се суочимо са ситуацијом у којој су прекршени принципи Хелсинкија, које су државе учеснице свечано потврдиле Париском повељом пре двадесет пет година; налазимо се у средишту најтеже кризе европске безбедности од краја Хладног рата.

Да све буде још горе, ово се дешава у време када све сложенији изазови транснационалне безбедности погађају без изузетка све државе учеснице и захтевају заједнички координисан одговор. Али не треба да губимо наду. Дозволите ми да поменем четири елемента која би могла да одиграју позитивну улогу у оквиру наших напора за превазилажење ове кризе европске безбедности без преседана.

Пре свега, криза у и око Украјине демонстрирала је релевантност ОЕБС као инклузивне платформе за дијалог и заједничко деловање. Организација је једина регионална платформа која доводи све кључне актере за сто, одржава кључне линије комуникације отвореним, и помаже деескалацију тензија на терену. Упркос озбиљним поделама и дубоком неповерењу, државе учеснице су успеле да постигну консензус и да у Украјини распореде до сада највећу мисију ОЕБС на терену. председавање Србије је у текућој години напорно радило на учвршћивању Специјалне посматрачке мисије. Мисија има улогу од непроцењиве вредности у олакшавању постизања трајног и одрживог решења сукоба. Међутим, она је тек један у низу великог броја инструмената којима се приступа решавању кризе. Сви механизми ОЕБС-а покренути су у циљу доприноса обнављању мира и стабилности у Украјини – институције, Секретаријат, Парламентарна скупштина, пројектни координатор у Украјини,

Посматрачка мисија ОЕБС-а на руским контролним пунктовима Гуково и Доњецк, као и, наравно, специјалних представник председавајућег за Украјину. Аустријски амбасадор Мартин Сајдик, који је наставио рад швајцарске амбасадорке Хајди Таљавини, представља ОЕБС у оквиру Трилатералне контакт групе и наставља да води тешке преговоре међу странама. Посвећен рад специјалног представника као и координатора Радних група за питања попут децентрализације, локалних избора, повлачења наоружања и верификације, као и разминирања је у великој мери допринео побољшању ситуације на терену. Примирје закључено 1. септембра се у углавном одржава, пружајући још простора за постизање политичког решења и решавање ових критичних питања.

Друго, државе учеснице ОЕБС „поново откривају“ ову организацију. Требало би да искористимо овај замах како бисмо оживели ОЕБС као платформу за дијалог и сарадњу у погледу евро-атлантске и евро-азијске безбедности. ОЕБС мора да развије одговарајуће механизме како би на бољи начин спречавао и решавао сукобе, приступао новим растућим безбедносним претњама, уз унапређење делотворности и ефикасности.

Председавање Србије сматра да је Процес Хелсинки+40 био добар покушај да се пронађу заједнички ставови о многим кључним питањима на агенди ОЕБС. Иако Процес Хелсинки +40, упркос најбољим напорима узастопних председавања, није испунио очекивања, уверени смо да ће Министарски савет у Београду подстаћи будућа председавања да наставе путем инклузивног неформалног отвореног дијалога окренутог будућности, на тему шире кризе безбедности и сарадње на простору ОЕБС, као и о унапређењу напора за јачање ОЕБС као организације. У контексту актуелне кризе, просто не можемо да дозволимо одустајање и морамо да одржимо наше напоре усмерене ка заједничком деловању.

Трећи елемент обазривог оптимизма у превазилажењу текуће кризе јесте важна активност Панела еминентних личности о реконсолидацији европске безбедности као заједничког пројекта. Панел је основало швајцарско председавање и ужива пуну подршку председавања Србије и Тројке ОЕБС као део укупних напора за обнављање поверења и сарадње држава учесница. Прелазни извештај Панела о наученим лекцијама током кризе у и око Украјине већ је понудио низ вредних препорука, и председавање Србије проучава могућности како да се обезбеди најбољи континуитет у том погледу. Коначни извештај Панела – који планирамо да представимо на Министарском савету у Београду – ће пружити додатне идеје и даљи подстрек наставку политичког дијалога о будућности европске безбедности и улози ОЕБС-а након 2015. године.

У оквиру ових ширих напора за подстицање размишљања о будућности ОЕБС, председавање Србије је такође организовало пратећи скуп на маргинама овогодишњег уводног заседања Генералне скупштине УН о начинима за унапређење капацитета ОЕБС за покретање и одржавање сложених мировних операција које су у основи цивилног карактера.

Постоји и четврти аспект који треба да представља извор инспирације за све нас – а то су постигнућа ОЕБС у области људске димензије. Покренувши људску димензију као део свог свеобухватног концепта безбедности Организација је била пионир и препознала – да цитирам Париску повељу – да су људска права и основне слободе „темељ слободе, правде и мира“. Актуелни и надолazeћи изазови у региону ОЕБС и шире, само потврђују постојање потребе да удвостручимо напоре, ојачамо демократске институције и промовишемо људска права и основне слободе као суштинске предуслове мира и стабилности. Како је наглашено на овогодишњем Имплементационом састанку људске димензије, актуелна избегличка и миграциона криза захтевају свеобухватан, координисан и хуман одговор држава учесница ОЕБС, које треба да избалансирају безбедносна питања са пуним поштовањем међународних људских права, хуманитарног и избегличког права. Као организација која обухвата целу Европу и има чврсте везе са азијским и медитеранским регионима, ОЕБС може да обезбеди важну платформу за дијалог и заједничко деловање, старајући се да управљање миграцијама не постане нови извор подела већ прилика за сарадњу. Ослањајући се на свој свеобухватни и вишедимензионални концепт безбедности, ОЕБС може да пружи помоћ државама учесницама и Партнерима за сарадњу у решавању основних узрока несигурности који леже у коренима расељавања и миграција, укључујући конфликте, сиромаштво и непоштовање људских права.

Даме и господо,

Ако погледамо у прошлост, треба да нас инспиришу визија, нада и одлучност лидера који су потписали Париску повељу за нову Европу. Овај кључни документ данас је исто толико актуелан колико и пре двадесет пет година. Она нам може понудити путоказ ка бољој и стабилнијој будућности. За превазилажење савремене дубоке кризе европске безбедности биће потребна воља, истрајност и отворен и искрен дијалог у циљу обнављања поверења. Иста та политичка воља, истрајност и отворен и искрен дијалог изнедрили су Завршни акт из Хелсинкија, Париску повељу и ОЕБС као инклузивну платформу за дијалог, сарадњу и заједничко деловање.

Хвала."